

ΠΡΟΣ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΑΙΤΗΣΗ

1. Του σωματείου με την επωνυμία «GREENPEACE Ελλάς», που εδρεύει στην Αθήνα, οδός Κολωνού, αριθμός 78, όπως εκπροσωπείται νόμιμα
2. Του κοινωφελούς ιδρύματος με την επωνυμία «ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΤΑΜΕΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΦΥΣΗ (WWF)-ΕΛΛΑΣ» που εδρεύει στην Αθήνα, οδός Λεμπέση, αριθμός 21, όπως εκπροσωπείται νόμιμα
3. Του κοινωφελούς ιδρύματος με την επωνυμία «CLIENTEARTH», που εδρεύει στο Λονδίνο, Ηνωμένο Βασίλειο, Richmond Road, αριθμός 274, όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Θέμα: Παράταση της προθεσμίας διαβούλευσης του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα και πρόσβαση σε έγγραφα

Το πρώτο από εμάς σωματείο με την επωνυμία «Greenpeace Ελλάδας», συστάθηκε το 1991 με καταστατικό σκοπό την προστασία του περιβάλλοντος στην Ελλάδα. Προς επίτευξη του ως άνω σκοπού έχουμε αναπτύξει τα τελευταία χρόνια δράσεις που άπτονται της αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής και της στροφής της χώρας στην αποδοτικότερη χρήση της ενέργειας και στη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για την κάλυψη των αναγκών. Μεταξύ άλλων αναπτύσσουμε εκστρατείες δημόσιας ενημέρωσης, ενώ παρακολουθούμε τις σχετικές δημόσιες διαβουλεύσεις και συμμετέχουμε σε αυτές, ενθαρρύνοντας και διευκολύνοντας και τη συμμετοχή του ευρύτερου κοινού.

Το δεύτερο από εμάς, είναι Κοινωφελές Ίδρυμα που συστάθηκε το 1994 με διακριτικό τίτλο «WWF Ελλάς» και έχει καταστατικό σκοπό την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και τη μείωση του οικολογικού αποτυπώματος του ανθρώπου στο οικοσύστημα με έμφαση στην κλιματική αλλαγή, αναπτύσσοντας παρόμοιες δράσεις με το ελληνικό γραφείο της Greenpeace.

Το τρίτο από εμάς, αποτελεί Μη Κυβερνητική Οργάνωση με διακριτικό τίτλο «ClientEarth» που ιδρύθηκε το έτος 1993 ως κοινωφελές ίδρυμα (Charity) με έδρα το Λονδίνο και καταστατικό σκοπό μεταξύ άλλων την προστασία του περιβάλλοντος μέσω της χωρίς γεωγραφικούς περιορισμούς ανάπτυξης πολιτικών δράσεων και νομικών παρεμβάσεων σε τομείς όπως η κλιματική αλλαγή, η καθαρή και οικονομικά προσβάσιμη ενέργεια, η περιβαλλοντική δημοκρατία, στην Ευρώπη και πέραν αυτής.

Στις 13-11-2018 δόθηκε σε δημόσια διαβούλευση το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (εφεξής «**ΕΣΕΚ**»). Η υποχρέωση κατάρτισης του ΕΣΕΚ πηγάζει από το άρθρο 3 παράγραφος 1 του Ν. 4001/2011 (ΦΕΚ Α' 179/22-8-2011) «για τη λειτουργία

Ενεργειακών Αγορών Ηλεκτρισμού και Φυσικού Αερίου, για Έρευνα, Παραγωγή και δίκτυα μεταφοράς υδρογονανθράκων και λοιπές ρυθμίσεις» το οποίο προβλέπει ότι:

«Η άσκηση Ενεργειακών Δραστηριοτήτων τελεί υπό την εποπτεία του Κράτους, η οποία ασκείται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕ) στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους και του μακροχρόνιου ενεργειακού σχεδιασμού της χώρας.[...] Ο μακροχρόνιος ενεργειακός σχεδιασμός διαμορφώνεται σε δεκαετή κυλιόμενη βάση και προσλαμβάνει τη μορφή απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, η οποία γνωστοποιείται στην αρμόδια Διαρκή Επιτροπή της Βουλής των Ελλήνων. Πριν από την έκδοση της σχετικής απόφασης, ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής ζητά τη γνώμη της ΡΑΕ και της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής και δύναται να ζητήσει τη γνώμη των παραγωγικών φορέων και ειδικών επιστημόνων.»

Παρόμοιες προβλέψεις για την κατάρτιση ενεργειακού σχεδιασμού απαντώνται σε διάφορα σημεία της Οδηγίας 2009/72/ΕΚ σχετικά με την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και της οδηγίας 2009/73/ΕΚ σχετικά με την εσωτερική αγορά φυσικού αερίου, τις οποίες ο Νόμος 4001/2011 ενσωματώνει στην ελληνική έννομη τάξη. Παράλληλα, η επικαιροποιημένη υποχρέωση κατάρτισης των ΕΣΕΚ θα απορρέει από τον υπό δημοσίευση Κανονισμό για την Διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα [εφεξής «**Κανονισμός Διακυβέρνησης**» COM(2016)0759 – C8-0497/2016 – 2016/0375(COD)] το τελικό σχέδιο του οποίου οριστικοποιήθηκε τον τρέχοντα μήνα.

Το υπό διαβούλευση ΕΣΕΚ προδιαγράφει πολιτικές, κατευθύνσεις και μέτρα για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και τον ενεργειακό σχεδιασμό της χώρας όχι μόνο για την κρίσιμη δεκαετία 2020-2030, αλλά και πέραν αυτής, καθώς οι όποιες επιλογές αυτής της δεκαετίας θα σημαδέψουν και θα καθορίσουν τις επιλογές των επόμενων, όπως υποδηλώνεται άλλωστε και στην παράγραφο 1 του άρθρου 3 του υπό δημοσίευση Κανονισμού Διακυβέρνησης. Σύμφωνα με τα νεότερα στοιχεία της πρόσφατης (Οκτώβριος 2018) ειδικής έκθεσης για τον περιορισμό της υπερθέρμανσης του πλανήτη στους 1.5 βαθμούς Κελσίου του Διακυβερνητικού Πάνελ για την Κλιματική Αλλαγή του ΟΗΕ βρισκόμαστε ενόψει μη αναστρέψιμων απωλειών για τη φύση και το ανθρώπινο γένος. Επομένως, είναι βέβαιο ότι οι επιλογές που θα έχουμε το 2030 για αναστροφή της κλιματικής αλλαγής και των επιπτώσεών της, αλλά και για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών, θα είναι πολύ λιγότερες από αυτές που έχουμε σήμερα. Για το λόγο αυτό, το υπό διαβούλευση ΕΣΕΚ θα πρέπει να καταρτιστεί με εξαιρετική επιμέλεια, αποτυπώνοντας τις βέλτιστες δράσεις για το κλίμα και την ενέργεια.

Για την ανάδειξη και εξέταση αυτών των δράσεων χρειάζεται επαρκής χρόνος. Ακόμη χρειάζεται όσο το δυνατό καλύτερη ενημέρωση, προετοιμασία και ευρύτερη συμμετοχή του κοινού, το οποίο πρέπει άμεσα, έγκαιρα και με αποτελεσματικό τρόπο να μπορεί να λάβει μέρος στην διαδικασία κατάρτισης του ΕΣΕΚ. Πολύ δε περισσότερο όταν ο κάθε πολίτης αυτής της χώρας θα επηρεαστεί άμεσα από τις όποιες ανεπαρκείς πολιτικές για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και από έναν αναποτελεσματικό ενεργειακό σχεδιασμό.

Ο πρωτοφανής για τα δεδομένα σύντομος χρόνος διαβούλευσης του ΕΣΕΚ, των μόλις τριών εβδομάδων, σε συνδυασμό με την απουσία δημοσιοποίησης των σχετικών πληροφοριών συμπεριλαμβανομένων των όποιων μελετών συντάχθηκαν για την κατάρτιση του σχεδίου (πέραν των αναφερόμενων βιβλιογραφικών αναφορών στο παράρτημα 5 του ΕΣΕΚ), απέχει παρασάγγας από το να διασφαλίσει τον εντοπισμό των βέλτιστων δράσεων και την αποτελεσματική και έγκαιρη ενημέρωση, προετοιμασία και συμμετοχή του κοινού. Πολύ δε περισσότερο, ο σύντομος χρόνος διαβούλευσης

φαίνεται πως παραβιάζει τις σχετικές διατάξεις για τη συμμετοχή του κοινού που απαντώνται στην εθνική, ενωσιακή και διεθνή νομοθεσία.

Σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 4.2 περίπτωση β (3) της Υπουργικής Απόφασης 107107/28.8.2006 (ΦΕΚ Β' 1225/2006) για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2001/42/EK «σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων», ο χρόνος διαβούλευσης με το ενδιαφερόμενο κοινό «σχεδίων ή προγραμμάτων» που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της απόφασης είναι 30 ημέρες. Αξίζει να σημειωθεί, ότι το ΕΣΕΚ μπορεί να θεωρηθεί ως ένα σχέδιο ή πρόγραμμα το οποίο υπάγεται στις διατάξεις της Υπουργικής Απόφασης 107107 καθώς έχει σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, ενώ η εκπόνηση του επιβάλλεται από διάταξη νόμου και η υιοθέτηση του θα γίνει με απόφαση της Κυβέρνησης, δηλαδή του Υπουργείου Περιβάλλοντος. Και πάλι όμως, για ένα σχέδιο όπως το ΕΣΕΚ ο ένας μήνας διαβούλευσης θα κρίνονταν ανεπαρκής.

Η εφαρμογή της οδηγίας 2001/41/EK στο ΕΣΕΚ δεν αποκλείεται σύμφωνα και με τη διάταξη του άρθρου 10 της υπό δημοσίευση Κανονισμού Διακυβέρνησης. Ακόμη το άρθρο 10 προβλέπει ότι θα πρέπει να δοθούν επαρκείς πληροφορίες και χρόνος στο ενδιαφερόμενο κοινό για να συμμετέχει στη διαδικασία και να εκφράσει τις απόψεις του.

Σε κάθε περίπτωση η συμμετοχή του κοινού στο ΕΣΕΚ θα πρέπει να είναι σύμφωνη με τις διατάξεις της Σύμβαση του Άρχους για την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα. Έτσι, το άρθρο 7 του Νόμου 3422/2005, ο οποίος κυρώνει τη Σύμβαση του Άρχους, προβλέπει την τη συμμετοχή του κοινού κατά την προπαρασκευή σχεδίων και προγραμμάτων σχετικά με το περιβάλλον καθώς και την παροχή των αναγκαίων πληροφοριών. Περαιτέρω κατά το άρθρο 7 θα πρέπει να παρέχεται επαρκής χρόνος στο κοινό για την ενημέρωση και προετοιμασία του, ενώ η συμμετοχή θα πρέπει να είναι πραγματική και να γίνεται όσο τον δυνατό νωρίτερα όταν όλες οι επιλογές είναι ανοιχτές σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 6 παράγραφοι 3, 4 και 8 του Ν. 3422/2005.

Η φύση, το μέγεθος, η πολυπλοκότητα και η εμβέλεια του προτεινόμενου σχεδίου ή προγράμματος είναι καθοριστική για τον προσδιορισμό του επαρκούς χρόνου ενημέρωσης, προετοιμασίας και συμμετοχής του κοινού. Για ένα σχέδιο όπως το ΕΣΕΚ, θεωρείται εύλογος χρόνος διαβούλευσης το διάστημα που ξεπερνά τους δυο μήνες. Τούτο προκύπτει από συστάσεις της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών που έχουν παραχθεί στα πλαίσια της Σύμβασης του Άρχους αλλά και του Πρωτοκόλλου του Κιέβου για τη Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση της Σύμβασης για την Εκτίμηση των Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων σε Διασυνοριακό Πλαίσιο. Οι συστάσεις αυτές βασίζονται σε μεγάλο βαθμό σε αποφάσεις των Οργάνων των Συμβάσεων κατά την εξέταση καταγγελιών για παραβάσεις αυτών από τα συμβαλλόμενα μέρη. Παράλληλα, η συμμετοχή του κοινού σε αυτό το στάδιο είναι ιδιαίτερα κρίσιμη μιας και τώρα είναι ανοιχτές όλες οι επιλογές και μπορεί ουσιαστικά να επηρεαστεί το περιεχόμενο του ΕΣΕΚ, διασφαλίζοντας πραγματική συμμετοχή. Με άλλα λόγια, η πρακτική των δημοσίων διαβουλεύσεων στη χώρα μας δείχνει ότι πολύ δύσκολα θα μπορέσει να μεταβληθεί ουσιαστικά το παρόν σχέδιο στα μεταγενέστερα στάδια που θα ακολουθήσουν ως την υιοθέτησή του.

Τέλος, για την σωστή ενημέρωση και προετοιμασία του κοινού θα έπρεπε να έχει προηγηθεί της διαβούλευσης του σχεδίου δημοσιοποίηση των σχετικών με την εκπόνηση του ΕΣΕΚ εγγράφων πέραν των αναφερόμενων στο Παράρτημα V αυτού, δηλαδή των μελετών, εκτιμήσεων και λοιπών πληροφοριών στη βάση των οποίων

παρήχθη το σχέδιο όπως ενδεικτικά τις μελέτες εναλλακτικών σεναρίων, τις εκτιμήσεις για το ανηγμένο κόστος ηλεκτροπαραγωγής (LCOE).

Λαμβάνοντάς υπόψη τα ανωτέρω

ΑΙΤΟΥΜΕΘΑ

1. Την παράταση πέραν της 3^{ης} Δεκεμβρίου 2018 της δημόσιας διαβούλευσης του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα για εύλογο και επαρκές χρονικό διάστημα
2. Την χορήγηση αντιγράφων των σχετικών εγγράφων, μελετών και εκτιμήσεων που παρήχθησαν ή/και χρησιμοποιήθηκαν στα πλαίσια της κατάρτισης του παρόντος σχεδίου.

Αθήνα, 30-11-2018

**Για το ελληνικό γραφείο της
Greenpeace**

Νίκος Χαραλαμπίδης
Γενικός Διευθυντής

Για το WWF Ελλάς

Θεοδότη Νάντσου
Επικεφαλής πολιτικής

Για την ClientEarth

Sophie Marjanac
Project Lead, Climate Accountability